

Cabrio-schuur door stikstofcrisis

Al zo'n tien jaar zetten Gert-jan en Sandra Hogervorst hun zinnen op uitbreiding van hun broeierij HL Hogervorst in Noordwijk.

Toen de tijd eindelijk daar was, startten ze dit voorjaar met de bouw. De kas is inmiddels in gebruik, maar de bouw van de schuur stokte na de betonvloer en de spanten. De stikstofcrisis gooide roet in het eten. Gert-jan: "Bouwen zou leuk moeten zijn, nu geeft het veel negatieve energie. Ze laten je gewoon zwemmen."

Tekst: Ellis Langen | Fotografie: René Faas

De weg naar de broeierij en tevens kwekerij HL Hogervorst voert langs een bos- en duingebied. Het bedrijf ligt nog geen honderd meter van het Natura 2000-gebied 'Kennemerland-Zuid'. Een monteur van een verwarmingsbedrijf loopt door een nieuwe schuur die slechts half af is. De witte spanten steken af bij de donkere wolkenlucht. Gert-jan heeft liever een andere aanleiding voor een verhaal, maar vindt tegelijkertijd dat de gevolgen van de stikstofcrisis voor ondernemers niet onbesproken mogen blijven en onderschat mogen worden. Al maanden hoort hij: 'Mag je al weer bouwen?' en zijn dochter heeft het 'S-woord' verboden in huis. "Ze kan het woord 'stikstof' niet meer horen."

Vorig jaar november konden Gert-jan en Sandra na jaren hun wens tot uitbreiding gaan verwezenlijken. Niet omdat ze zo nodig groot willen zijn. "Het is een gevolg van een bedrijf hebben waar klanten graag kopen", zegt Gert-jan. Dan hoort groeien er op een gegeven moment bij. Om aan de groeiende vraag te blijven voldoen, was hij jarenlang genoodzaakt bij collega-kwekers in te kopen en elders locaties te huren. "Maar dat kost veel tijd, energie en soms ook kwaliteit", zo geeft hij toe. Eind vorig jaar starten de twee na een overeenkomst tot aankoop van de grond naast hun bedrijf een vergunningsaanvraag. Er worden een nieuwe kas van 1.700 m² én een nieuwe schuur van 900 m² aan het huidige bedrijf 'geplakt'.

Alle benodigde onderzoeken voor het vergunningverleningstraject waren in november doorlopen en ingediend. Ook het stikstofonderzoek met de Aeries-calculator. Die berekening

3,5 miljoen potjes

HL Hogervorst produceert jaarlijks ongeveer 3,5 miljoen potjes met bollen, zoals hyacint, narcis, Muscari, krokus, tulp, iris en Zantedeschia, en met kalanchoë Calandiva en dat in verschillende potmaten. De productietijd is november tot en met het voorjaar. De bollen kweekt het bedrijf zelf op. HL Hogervorst is aangesloten bij Decorum. Het bedrijf is daar de enige kweker van voorjaarsbol-op-pot. Komend seizoen levert HL Hogervorst de producten voor het eerst af met het duurzaamheidsmerk 'Feel Green' van Decorum. Opvallend daarbij is bijvoorbeeld dat het verpakings- en de transportmaterialen allemaal milieuvriendelijk is, zoals een biologisch afbreekbaar potje en kartonnen trays.

zag er gunstig uit: het bedrijf gaat minder stikstof uitstoten ten opzichte van de oude situatie. Deels omdat er minder naar een tweede eigen locatie én een huurlocatie hoeft te worden gereden. De grootste klapper is echter het lagere gasverbruik. "De ketel verbruikt minder doordat de wanden van de nieuwe kas zijn geïsoleerd, er met een lagere temperatuur wordt gestookt en de bollen worden gedroogd met verwarmde kaslucht", licht de kweker toe. Er wordt ook veel minder heen en weer gereden met trekkers en vrachtwagens. En, ook een belangrijk voordeel, doordat Hogervorst met een lagere temperatuur stookt, ontstaat een sterker gewas en krijgt de klant een nog betere kwaliteit. Maar ook voor het personeel wordt alles prettiger werken. "Het doel van de nieuwbouw is makkelijker en efficiënter werken. Met dezelfde mensen kunnen we in kortere dagen het werk klaar krijgen en toch meer productie hebben. Ook kunnen we met de nieuwbouw gemakkelijker voldoen aan certificaten die de handel van ons eist, zoals Social Qualified. Zelf willen we natuurlijk ook een goede werkplek bieden aan ons personeel. We hebben een net bedrijf waar mensen graag werken."

De nieuwbouw liep deze zomer spaak. Zonder in details verzeild te raken, komt het erop neer dat één week voordat de vergunning officieel verleend zou worden, Hogervorst startte met de bouw. Dat was net voordat de terinzagetermijn afliep. "We durfden dat wel aan, met de burens was het hele bouwplan al voorbesproken." Bovendien had hij een deadline. Vanwege het broeiseizoen moest alles in week 41 af zijn. Maar in de laatste week van het terinzage leggen, bleken door de uitspraak van de Raad van State alle provincies de uitgegeven verklaringen van geen bedenkingen in te trekken. Zo'n VVGB is nodig voor een vergunningverlening. Geen enkel bedrijf dat mogelijk ook maar een klein beetje bijdraagt aan nieuwe stikstofuitstoot, kreeg een vergunning. Na deze uitspraak durfde Hogervorst het nog even aan om door te bouwen omdat hij ervan uitging dat de vergunning snel 'los zou komen'. In juni beraadden Gert-Jan en Sandra zich. Ze vochten de beslissing aan bij de rechter, maar de schuur afbouwen werd 'm niet meer. Momenteel maakt Hogervorst samen met zijn adviesbureau en architect een nieuwe Acrius-berekening die helemaal op maat is voor zijn situatie. "Die toont aan dat we elke dag zoals we nu draaien

Hogervorst werkt als een van de weinige broeiers met een rollerbanensysteem. Hierdoor wordt elke vierkante meter in de kas benut, bovendien werkt het prettig voor het personeel. Alle werkzaamheden vinden in de verwerkingsruimte plaats.

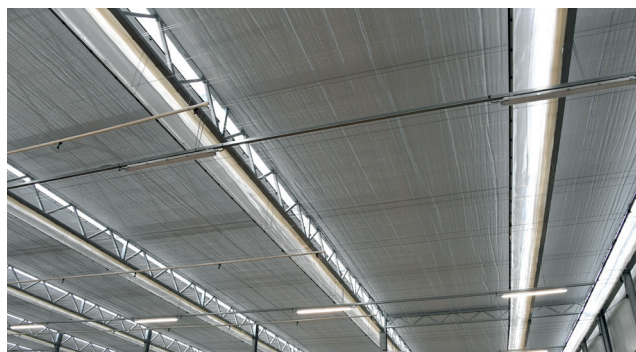
meer stikstof uitstoten dan wanneer we de schuur mogen afbouwen en gebruiken. We moeten nu immers elders huren om te kunnen koelen.” Hoe lang de schuur niet afgebouwd blijft, is totaal onduidelijk. De twee hopen dat uiterlijk in mei de schuur klaar is. Dan begint het verwerkingsseizoen van de bollen weer.

PLAN B ONTBRAK

De vertraging kost Hogervorst veel geld. “We werken een jaar voor niks... Dit kost ons zeker een ton extra”, schat de kweker in. Er moeten elders koelcellen en opslagruimte worden gehuurd en er zijn extra transportkosten. Bovendien moeten er allerlei dure noodvoorzieningen voor warmte en elektra worden aangelegd omdat er in de schuur die half af is geen ketelhuis gebouwd kon worden. De extra kosten wil Hogervorst doorgeven bij het meldpunt financiële schade van VNO-NCW. Het kan niet zo zijn dat dit onder het gewone bedrijfsrisico valt, beredeneert de werkgeversorganisatie. De afgelopen maanden waren flink stressvol voor Gert-jan en Sandra. Sandra legt uit: “Zo’n uitbreiding zou je een trots gevoel moeten geven. Als ik er nu rondloop, moet ik echt wel even wat opzij zetten om te kunnen denken ‘dit wordt gaaf’. Iedere bouw geeft gedoe, maar zoveel niet. We moeten er samen op letten dat de negatieve energie niet de overhand krijgt.” Gert-jan vindt het vooral onbestaanbaar en onbegrijpelijk dat politiek Den Haag de stikstofcrisis heeft laten ontstaan. “Ze wist immers dat ze zich met de PAS op glad ijs begaf. En zo’n zaak bij Raad van State zien ze van mijlenver aankomen. Kijk, als ondernemer maak je altijd een ‘plan B’. Dat heeft de overheid nagelaten. Ze laten iedereen maar zwemmen. Het is uitgelopen op één grote blunder waarvoor heel ondernemend Nederland op de blaren moet zitten. En vergeet het sneeuwbaaleffect op de schakels daarna niet...” Hogervorst loopt zigzaggend om bouwspullen heen en laat de nieuwe schuur zien. “Hier moeten de koelcellen komen”, zo wijst hij naar de contouren. Het wordt voor Hogervorst de kunst om ondanks alles ervoor te zorgen dat klanten goede producten krijgen. De dagelijkse bedrijfsvoering mag er niet onder lijden. “Mijn uitdaging is dat klanten niets gaan mer-

Gert-jan Hogervorst: “Elke dag zoals we nu draaien stoten we meer stikstof uit dan wanneer we de schuur mogen afbouwen en gebruiken.”

In de nieuwe kas heeft Gert-jan alvast geïnvesteerd in een verduisteringsringsscherm dat de lichtuitstoot van de led-verlichting tegengaat. Hiermee loopt hij vooruit op de regelgeving.

Een bandfilter zorgt ervoor dat al het water van het bedrijf wordt gezuiverd en kan worden hergebruikt.

ken. Want als dat gebeurt, maak ik het probleem drie keer zo groot. Dat is in wezen al topsport en dit stikstofpelletje moet je er maar even bij doen.” Gelukkig heeft hij top-personeel dat zorgt dat zaken doorlopen en hem scherp houdt. Al merk je aan alles dat Hogervorst optimistisch van aard is, hij wil nog wel kwijt dat het ondernemen door de overheid steeds lastiger wordt gemaakt doordat regels soms niet haalbaar zijn en zelfs in strijd zijn met elkaar. De democratie in Nederland is met het polderen te ver doorgeslagen. Er komt niets meer van de grond. Dat is frustrerend, want als ondernemer wil je vooruit. “Veel ondernemers met goede bedoelingen botsen hier tegenaan. Ieder mens heeft zijn verantwoordelijkheid in duurzaamheid zodat we een leefbare wereld houden. Ook agrarische ondernemers zijn daar continu mee bezig.” De familie blijft toch positief en laat zich niet uit het veld slaan. Ze gaan ervan uit dat het verstand overwint en dat ze over een aantal maanden alsnog het ‘wow-gevoel’ hebben over de nieuwbouw. “En dan hebben we opeens zeeën van tijd over”, sluit Gert-jan lachend af. 🍀